

طراحی و مقایسه تکالیف درک و بیان واج آغازین کلمه در کودکان طبیعی ۵ تا ۶ ساله فارسی زبان

سیده زهره ضیاء تبار احمدی^{۱*} (M.Sc)، زهره آرانی کاشانی^۲ (M.Sc)، بهروز محمودی بختیاری^۳ (Ph.D)، محمدرضا کیهانی^۴ (M.Sc)

۱ - بیمارستان بقیه الله، مرکز کاشت حلزون

۲ - دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده علوم توان بخشی، گروه آموزشی گفتار درمانی

۳ - دانشگاه تهران، دانشکده هنرهای زیبا، گروه هنرهای نمایشی

۴ - دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده علوم توان بخشی، گروه علوم پایه

چکیده

سابقه و هدف: مهارت‌های آگاهی واج شناختی به آگاهی و دست‌کاری صداهاى زبانی بدون در نظر گرفتن معنا اطلاق می‌شود. "آگاهی از واج" پیچیده‌ترین سطح مهارت‌های آگاهی واج‌شناختی است که با تکالیف متعددی قابل ارزیابی و اجرا است. هدف از این پژوهش، در ابتدا طراحی تکالیفی برای ارزیابی دو بخش مربوط به مهارت "آگاهی از واج" یعنی "تشخیص کلمه متفاوت از نظر صدای آغازین" و "ساخت کلمه دارای آغازکننده یکسان" و سپس مقایسه میانگین نمره این دو تکلیف در کودکان طبیعی ۵ تا ۶ ساله فارسی زبان شهر تهران می‌باشد.

مواد و روش‌ها: این پژوهش روی ۱۰۰ کودک طبیعی ۵ تا ۶ ساله فارسی زبان مهد کودک‌های شهر تهران (۵۰ دختر و ۵۰ پسر) اجرا شد که به طور تصادفی انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش شامل دو بخش از زیرآزمون "آگاهی از واج" یعنی "تشخیص کلمه متفاوت از نظر صدای آغازین" و "بیان کلمه دارای واج آغازین یکسان" بود که در طی این پژوهش ساخته شد.

یافته‌ها: یافته‌ها حاکی از آن است که دو بخش مورد نظر از روایی و پایایی مطلوب برخوردار هستند و میانگین به‌دست آمده از تکالیف دو بخش با یکدیگر تفاوت معناداری دارد (تشخیص کلمه متفاوت از نظر واج آغازین: $p=0.001$ و بیان کلمه دارای واج آغازین یکسان: $p=0.001$). همچنین مهارت کودکان دختر و پسر در این دو بخش نیز تفاوت معناداری با یکدیگر نداشتند.

نتیجه‌گیری: تکالیف طراحی شده برای ارزیابی واج آغازین کلمه دارای روایی و پایایی مطلوبی است. توانایی کودکان ۵ تا ۶ ساله در انجام دو تکلیف طراحی شده متفاوت از یکدیگر بوده است ولی دختران و پسران در اجرای دو تکلیف تفاوت معناداری با یکدیگر نداشتند.

واژه‌های کلیدی: ارزیابی واج آغازین، بیان کلمه، کودکان، فارسی زبان

مقدمه

در تعاریف متعدد مهارت‌های آگاهی واج شناختی هر چند که محققین از عبارات‌های مختلف و گوناگونی استفاده کردند، اما در نهایت این مهارت، به عنوان یک مهارت فرا زبانی

تعریف شده است که در طی آن معانی و مضامین در سطوح عالی با یکدیگر پیوند می‌خورند [۱]. دیکسون و همکاران اصطلاح آگاهی واج‌شناختی را به دانش آشکار و تلویحی فرد از چگونگی تجزیه کلمه به صداهاى تشکیل‌دهنده آن نسبت